

Avdelningen för djurens hälsa och välfärd
Enheten för djurhälsa och medicinsk behandling av djur

Anvisningar till pälsdjursfarmer för bekämpning av fågelinfluensa

1 Allmänna anvisningar

Denna anvisning gäller alla aktörer som håller pälsdjur. Fågelinfluensa sprids mycket lätt mellan djurhållningsplatser och produktionsenheter till exempel via djur (både vilda djur och djur som hålls av människor), när människor rör sig, med olika redskap och förnödenheter samt med gödsel. Fåglar kan utsöndra viruset redan innan några sjukdomssymtom upptäcks hos dem, så även fåglar som verkar friska kan sprida fågelinfluensa. Hittills vet man endast lite om hur viruset smittar mellan pälsdjur, direkt från ett djur till ett annat, men det är möjligt att viruset sprids vidare i grupper av pälsdjur. Därför måste man förhålla sig med allvar till smittan och dess spridning hos pälsdjur. Fågelinfluensa hos pälsdjur (räv, mink, mårhund, sobel) har klassificerats som en annan djursjukdom som ska bekämpas (jord- och skogsbruksministeriets förordning 909/2023 jämte ändringar). Läs mer om fågelinfluensa på [Livsmedelsverkets webbplats](#).

Smittspridning till pälsdjur eller fjäderfä orsakar stora förluster och om smittan sprids till fjäderfä leder det även till regionala verksamhetsrestriktioner. Fågelinfluensan kan också smitta till människan.

Jord- och skogsbruksministeriets (JSM) förordning 14/2024 innehåller bestämmelser om pälsdjursföretagares skyldigheter som syftar till att förebygga överföringen av eventuell fågelinfluensa av subtyp H5 från vilda fåglar och andra vilda djur till djur som farmas för pälsproduktion. Denna anvisning innehåller information om dessa skyldigheter och allmänna råd om hur risken för fågelinfluensa kan minskas på pälsfarmer.

Om fågelinfluensa misstänks eller konstateras hos pälsdjur, leder regionförvaltningsverkets länsveterinär åtgärderna för att bekämpa sjukdomen.

Meddela omedelbart kommunal- eller länsveterinären i ditt område om sjukligheten eller dödligheten hos djuren på farmen ökar eller om djuren på farmen har neurologiska symtom såsom svaghet, skakningar, kramper, gå runt i en cirkel eller andra symtom som tyder på fågelinfluensa, såsom aptitlöshet, apati, diarré eller andningssymtom.

Meddelanden från området för Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland per e-post till adressen ymparistoterveydenhuolto.lansi@avi.fi. I andra regionförvaltningsverks områden ringer man till växeln och frågar efter länsveterinären, om man inte fått tag på kommunalveterinären.

Ange följande uppgifter i meddelandet

- ditt namn, dina kontaktuppgifter (e-post och telefonnummer)
- den kommun där farmen är belägen och djurhållningsplatsens beteckning samt
- vilka djur som finns på din farm och vilka symtomen är.

Du kontaktas så fort som möjligt. Förvara djurkadaver i frysen och invänta myndigheternas anvisningar.

Avdelningen för djurens hälsa och välfärd
Enheten för djurhälsa och medicinsk behandling av djur

2 Skydda dig själv och dina anställda

Fågelinfluensavirus smittar dåligt till människan. Smitta kräver i allmänhet nära kontakt med ett insjuknat djur eller dess sekret eller en miljö som förorenats med sekret. Läs mer på [THL:s webbplats](#).

På grund av risken för fågelinfluensa rekommenderas alla farmer följa [Arbetshälsoinstitutets anvisningar](#) om personlig skyddsutrustning och skydd för att förhindra eventuell smittspridning till dem som sköter om djuren. På Arbetshälsoinstitutets webbplats finns också [anvisningar](#) om hur man skyddar sig i situationer där man misstänker fågelinfluensa på en farm.

3 Förhindra att eventuell smitta sprids till djuren

I detta avsnitt finns de biosäkerhetsåtgärder som ska **iakttas på pälsdjursfarmer från och med den 15 april 2024 enligt JSM:s förordning (14/2024)**. Livsmedelsverkets tolkningar av vad dessa krav innebär i praktiken anges *med kursiv stil*. Tolkningarna är inte i sig bindande för producenterna eller myndigheterna.

3.1. Skötseln av pälsdjur, dricksvatten och utfodring

Ordna pälsdjurens tillgång till foder och dricksvatten på ett sådant ställe dit vilda fåglar och andra skadedjur inte har tillträde. Skydda pälsdjurens vattennipplar och vattenkoppar samt vattenbehållare och vattenanordningar mot fåglar och deras avföring.

Vattenrören i dricksanordningarna behöver inte vara skyddade mellan den 1 november och den 14 april, men själva dricksplatsen ska vara skyddad året runt.

Ge inte obehandlat ytvatten åt pälsdjuren.

Lagra och transportera pälsdjurens foder och vatten samt dela ut det till djuren så att fodret och vattnet är skyddade mot vilda fåglar och andra skadedjur.

Förvara utfodringsvagnar skyddade mot fåglar och rengör dem dagligen.

Släpp inte ut det vatten som utfodringsvagnar tvättats med orenat ut i miljön.

3.2. Djurstallar ska skyddas mot fåglar

Förhindra fåglars möjlighet att komma in i pälsdjurens skugghus, hallar och andra byggnader och konstruktioner där djur hålls. Gör detta genom att skydda öppningar som möjliggör tillträde med nät eller andra lämpliga material. Om du använder nät ska hålen i nätet vara högst 25 millimeter stora.

Nätets maskstorlek bedöms genom att mäta hålets största vertikala och horisontella mått. Det vertikala måttet får vara högst 25 mm, likaså det horisontella måttet. Om storleken på ett enskilt hål är större än så, men maskorna i nätet huvudsakligen motsvarar måttet, bedöms vid en inspektion i första hand om hålet är så stort att en fågel kan ta sig in genom det. Det är bra att kontrollera maskstorleken både vertikalt och horisontellt innan man skaffar nätet. Det mått som anges på förpackningen anger inte nödvändigtvis storleken på maskorna både vertikalt och horisontellt. Det kan också anses godtagbart med ett hönsnät

Avdelningen för djurens hälsa och välfärd
Enheten för djurhälsa och medicinsk behandling av djur

som enligt tillverkaren har en maskstorlek på 25 mm, även om någon av maskornas diameter eller horisontella eller vertikala mått skulle vara större än så.

Nätets skick kontrolleras regelbundet och trasigt nät repareras eller byts ut utan dröjsmål.

Förse byggnaderna och konstruktionerna med täta dörrar eller nätdörrar som förhindrar att fåglar kommer in genom dörröppningen. Håll dessa dörrar stängda när de inte används. Om du använder nät i dörrarna ska hålen i nätet vara högst 25 millimeter stora.

Om täta dörrar ska hållas öppna för ventilationen, ska det i dörröppningen finnas ett nät som hindrar fåglar från att komma in i djurstallet. Maskstorleken på detta nät får inte överstiga 25 millimeter.

Fåglar får inte heller ta sig in i skugghuset i dörrens nedre kant. Detta kan förhindras till exempel genom att placera en gummitätning i dörrens nedre kant som kontrolleras regelbundet och repareras eller byts ut mot en ny om den skadas.

Skydda skugghusens utsidor och områdena under burarna mot fåglar mellan den 15 april och den 31 oktober varje år. Genomför detta antingen med nät som placeras mellan skugghuset eller på något annat sätt som förhindrar att fåglar kommer in under burarna, ovanpå vattenrör eller på annat sätt i direkt kontakt med pälsdjuren. Sträva efter att förhindra att vilda djur fastnar i nät eller motsvarande skyddsmaterial.

*Det finns inga krav på nätets maximala maskstorlek eller material för ovan nämnda skydd, men nätet ska vara tillräckligt för att hålla fåglarna borta. Som alternativ till nät kan man använda andra motsvarande fungerande, **mekaniska** metoder. Man kan inte betrakta ljudskrämmor som en sådan metod, utan de är frivilliga kompletterande metoder som inte ersätter nät eller någon annan mekanisk metod. Om man använder nät ska det spännas upp tillräckligt hårt och överflödigt nät får inte ligga på marken så att vilda djur kan fastna i det.*

*Om utsidan av skugghuset förses med nät som är specifikt för varje skugghus så att långsidorna och de öppna delarna av kortsidorna är försedda med bestående nät från utsprånget ner till marken året runt, räcker detta enkla nät för att uppfylla kravet i det första stycket i avsnittet **(3.2. Djurstallar ska skyddas mot fåglar)**. Nätets maskstorlek får då vara högst 25 millimeter. Nätet kan lyftas upp under gödselkörning eller andra nödvändiga underhållsåtgärder, men i övrigt ska det hållas på plats året runt. Under underhållsåtgärder får nätet vara uppe endast så länge som de nödvändiga åtgärderna varar (t.ex. nätet lyfts upp på en sida av skugghuset i taget under gödselkörningen och sänks ner genast efteråt, alla nät lyfts alltså inte upp i väntan på gödselkörningen).*

Nätet får inte fästas i burar avsedda för djurhållning så att fåglar kan komma i direkt kontakt med pälsdjur. Det ska finnas tillräckligt med utrymme mellan burarna och skyddsnätet för att förhindra detta.

Vattenrören i dricksanordningarna ska också vara skyddade mellan den 15 april och den 31 oktober, men själva dricksplatsen ska vara skyddad från fåglar året runt.

Avdelningen för djurens hälsa och välfärd
Enheten för djurhälsa och medicinsk behandling av djur

Om du upptäcker fåglar inne i byggnader eller konstruktioner eller i skyddsnet ska de omedelbart avlägsnas. Granska nät och skyddsmaterial regelbundet.

3.3. Foderförråd och fodersilor

Förhindra fåglars tillträde till foderförråd och fodersilor. Foderförråden ska ha dörrar och de ska hållas stängda när de inte används. Dörrarna ska vara självstängande eller lätt kunna stängas när förrådet används.

Det borde vara så lätt att använda dörrarna att det inte blir orimligt besvärligt att stänga dem under utfodringen och så att dörrarna verkligen stängs.

Rengör foderförråden regelbundet.

Foderförråden hålls rena till exempel från foder som fallit ner. För att underlätta renhållningen av foderförråden förvaras ingenting där som inte hör hemma där.

Håll alltid fodersilorna stängda när verksamheten på djurhållningsplatsen inte kräver att de öppnas.

Fodersilorna har förslutningsbara luckor som alltid hålls stängda när foder inte fylls på eller tas ur silon eller när silon rengörs eller underhålls. Fåglar eller deras avföring får inte komma in i silon. Eventuellt foder som fallit på marken samlas i ett slutet kärl så snart som möjligt så att det inte lockar dit fåglar eller andra skadedjur.

Rengör alltid fodersilorna när de blivit tomma.

Släpp inte ut det vatten som fodersilor tvättats med orenat ut i miljön.

Tvättvattnet ska ledas bort och behandlas på behörigt sätt och eventuella foderrester ska avlägsnas från till exempel golvbrunnar eller motsvarande, så att det inte finns kvar i miljön och lockar dit skadedjur.

3.4. Andra skadedjur

På pälsdjursfarmerna ska också andra skadedjur än fåglar bekämpas.

I bekämpningen av skadedjur är det viktigt att det inte finns ställen som erbjuder skadedjur skydd och föda. Förekomsten av skadedjur på farmen kartläggs regelbundet. Om man upptäcker tecken på skadedjur (t.ex. gnagarhål) ska man se till att de bekämpas på behörigt sätt.

Håll pälsfarmens område snyggt. Förvara inte onödiga föremål på området. Kontrollera att det inte finns skyddsställen för skadedjur på området. Håll växtligheten låg inom ett område på minst två meter från byggnadernas och konstruktionernas väggar.

På farmområdet ska inga onödiga föremål förvaras, utan de förs bort. Därmed kan de inte fungera som skydd för skadedjur.

Med byggnader och konstruktioner avses foderförråd och fodersilor, skugghus och andra byggnader och konstruktioner på pälsfarmens område.

Avdelningen för djurens hälsa och välfärd
Enheten för djurhälsa och medicinsk behandling av djur

Växtligheten hålls kort. Det innebär att den slås/klippas regelbundet så att den är högst cirka 5 centimeter. Växtligheten slås/klippas igen när den är högst cirka 10 cm hög (växtlighetens växthastighet under växtperioden påverkar hur ofta den måste förkortas). I synnerhet ska man se till att växtligheten inte i något skede erbjuder skyddsplatser för skadedjur (t.ex. mjölkört, grästuvor, nässelbuskar) och att växtligheten inte blir så hög att den erbjuder skadedjur skydd och föda. Växtligheten kan också avlägsnas och området förses med beläggning (till exempel grus). Även då ska man se till att växtligheten hålls kort eller avlägsnas. Vid slätter/klippning kontrollerar man om det finns gnagarhål eller andra tecken på skadedjur i marken. Om tecken på skadedjur upptäcks ska bekämpningen effektiviseras. Den slagna/klippta växtligheten samlas in så att den inte blir kvar i farmområdet och erbjuder skyddsplatser och föda åt skadedjur.

Kontrollera att det inte finns foderrester på området.

Foderrester samlas in regelbundet på farmområdet, gärna dagligen. Insamlade foderrester förvaras och förstörs så att fåglar eller andra skadedjur inte kommer i kontakt med dem (t.ex. en sluten behållare för foderrester).

3.5. Andra försiktighetsåtgärder

På djurhållningsplatsens område ska endast de arbetskläder och skor användas som används på den djurhållningsplatsen. Se till att kläderna och skorna är rena.

Använd rena skor i foderförrådet.

Det ska finnas möjlighet att tvätta händerna på djurhållningsplatsen.

Om du på en djurhållningsplats använder samma redskap som på en annan djurhållningsplats för pälsdjur, ska de rengöras och desinficeras innan de flyttas till den andra djurhållningsplatsen.

Kadaver ska förvaras svalt och så att skadedjur eller andra djur inte kommer i kontakt med dem.

4 Rekommendationer för att effektivisera sjukdomsskyddet

I det här avsnittet har vi samlat rekommendationer om skyddsåtgärder som det är bra att följa på pälsdjursfarmar även om lagstiftningen inte kräver det.

Delta inte i djurskötseln om du är sjuk, så att du inte smittar djuren med till exempel säsongsinfluensa eller corona (SARS-CoV-2).

Besök inte andra djurhållningsplatser för pälsdjur, fåglar eller svin, om det inte är absolut nödvändigt.

Undvik att flytta djur från en farm till en annan.

Stäng onödiga förbindelser till farmen. Tillåt endast de personer komma in på farmen för vilka besöket är absolut nödvändigt. Låt inte fordon vars besök inte är nödvändigt komma in på farmens område. Om möjligt, ordna leveransen av foder så att fodertransporten inte behöver komma in på farmområdet.

Avdelningen för djurens hälsa och välfärd
Enheten för djurhälsa och medicinsk behandling av djur

Tvätta och desinficera händerna noggrant innan du går till farmområdet och innan du lämnar det. Reservera ett sopkärl med lock för använd skyddsutrustning för engångsbruk.

Separera i mån av möjlighet sjuka djur från friska eller avliva sjuka djur. Flytta inte djur från farmen om det förekommer förhöjd sjuklighet eller dödlighet på farmen.

5 Anvisningar för tvätt och desinficering

Grundläggande information om rengöring och desinfektion av djurgårdar finns till exempel på Livsmedelsverkets [webbplats](#).

Vid desinficering kan man använda preparat som har effekt på virus (eller på fågelinfluensavirus). Preparatet väljs enligt användningsändamålet och objektets material. Följ alltid bruksanvisningen för preparatet i fråga och se till att skydda dig på ändamålsenligt sätt.

Anvisningens bindande verkan

Anvisningen behandlar pälsdjursuppfödarnas skyldigheter att förhindra att fågelinfluensa sprids till farmade pälsdjur och ger allmänna råd för att minska risken för fågelinfluensa hos pälsdjur. Anvisningen är avsedd för pälsdjursuppfödare och tillsynsmyndigheter.

En myndighets verksamhet skall bygga på den befogenhet som föreskrivs i lag och lagen skall noggrants följas i myndighetens verksamhet. Myndighetens ansvaringar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller företagare. I sista hand avgörs frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen av en domstol.

Denna anvisning innehåller både citat ur lagstiftningen och tolkningar av hur lagstiftningen tillämpas. Tolkningarna i anvisningen är Livsmedelsverkets syn på hur lagstiftningen borde tillämpas. Livsmedelsverkets ståndpunkt kan ändras om man gör en annan tolkning på gemenskapsnivå, får väsentlig tilläggsinformation eller gör ändringar i bestämmelserna.

Ändringshistorik

Detta är version 2 av anvisningen. Den har uppdaterats så att den motsvarar den nuvarande situationen beträffande fågelinfluensa och den har utökats med JSM:s förordning (14/2024) och kraven i den som tillämpas från och med den 15 april 2024.